

Stridspunkter mellem Tingene i de Aar, som ligge mellem Forslagets Fremkomst og det Tidspunkt, hvor vi nu befinde os, ere for mig for saa vidt underordnede, idet det, som er afgørende for mig, er, at denne Lov efter min Formening giver for lidt for Skolen og i alt væsentligt — jeg betoner i alt væsentligt — reducerer sig til at være en Lønningslov. Naar man nu betragter de meget store Byrder, der gennem denne Lov paalægges Staten, og de ikke faa og ikke smaa Byrder, der lægges over paa Kommunerne, forekommer det mig, at det er alt for lidt, som vindes, navnlig for en forbedret Oplysning i vort Folks brede Lag. Jeg har altid troet, at naar vi i Slutningen af dette Aarhundrede skulde give en ny Skolelov, vilde det være en absolut Forudsætning, at der skete et stort Fremskridt paa Folkeoplysningens Omraade, et betydeligt Fremskridt fra den kongelige Skoleanordning i Begyndelsen af dette Aarhundrede. Men jeg skønner ikke, at det er Tilfældet — jeg kan jo skønne fejl. Tværtimod, paa et endog meget vigtigt Punkt, Hverdagsskolegangen, forekommer det mig, at der er ligefrem et Tilbageskridt. Anskuelserne om denne Sag kunne jo imidlertid være højst forskellige, og jeg ved meget vel, at der er mange, som finde, at det er en virkelig ypperlig Skolelov, hvad vi jo hørte af den ærede sidste Taler. Jeg nærer ikke noget mere inderligt Ønske end, at naar denne Skolelov træder ud i Livet, dens Virkninger saa ville vise sig at være saadanne, at de ærede Kolleger, som finde, at det er en ypperlig Lov, faa Ret og jeg faar Uret. Men det hører nu en Gang for mig til de fromme Ønsker, der ikke kunne hæve mine Betænkkeligheder ved Loven. Der er — for at fatte mig kort — to Hovedmomenter, som for mig ere de afgørende, og det er: For det første Lovens store Dyrhed og for det andet det ringe Bidrag, den efter min Formening giver til Folkeoplysningens Forbedring. Men hvad der staar i nøjeste Forbindelse med disse to Momenter, og hvad jeg lægger den allerstørste Vægt paa, er, at denne Lov paa Grund af, hvad den koster Stat og Kommune, og paa Grund af, at visse Ønsker ere opfyldte, vil i en uoverskuelig Tid spærre Vejen for en virkelig Skolereform. Og det forekommer mig at være sørgeligt, at der vil være passeret et helt Aarhundrede hen, uden at vi nu i Slutningen af Aarhundredet skulde gøre noget nævneværdigt Fremskridt, ja, at vi endog paa et vist Punkt, som jeg nævnte før, snarere gøre et Tilbageskridt. Jeg vil

kun af disse Grunde — og det er kun af disse Grunde — ikke kunne give dette Lovforslag min Stemme.

J. Pedersen: Ligesom jeg fuldt ud har sluttet mig til den Flertalsindstilling, som foreligger, vil jeg selvfølgelig stemme for den her i Salen, og derefter for selve Loven. Jeg vil ikke sige, at jeg stemmer for denne Lov med nogen overdreven Begejstring, for jeg maa jo erkende, at af Skolereform er der ikke overordentlig meget i den, i hvert Fald ikke meget i Forhold til de meget betydelige Udgifter, som Lovens Gennemførelse medfører. Men jeg stemmer for den, for det første, fordi den giver Lærerne et efter min Opfattelse rimeligt Lønningstillæg, og gør det paa en efter min Mening heldig og forstandig Maade. Og jeg stemmer for den, for det andet, fordi Loven i det mindste medfører, at Børneantallet i Klasserne i en stor Del af Landets Skoler, hvor det hidtil har været for stort, bliver begrænset, en Foranstaltning, som jeg ved, at sagkyndige Skolemænd tillægge stor Betydning. Og endelig for det tredje, og ikke mindst af den Grund, stemmer jeg for Loven, fordi den indeholder et Bidrag — ganske vist ikke noget stort Bidrag, men dog et Bidrag — til de private Skoler paa Landet. — Naar jeg sagde, at der ikke er megen Skolereform i dette Forslag, saa vil jeg ikke have min Stilling opfattet saaledes, som om jeg var enig med det ærede Medlem for 8de Kreds (Bremholt-Vandborg), der nylig talte. For det ærede Medlem hænder det jo af og til, at han af ren Kærlighed til en Sag nødes til til sidst at stemme mod den. Jeg er ikke enig med det ærede Medlem i at ønske Fordringerne til den offentlige Skole skærpede, Undervisningstiden udvidet osv. For mig staar det som i det hele taget omtvisteligt, hvorvidt det offentlige har Ret til ganske i Almindelighed at gribe ind i Forældrenes Forhold til deres Børn. Jeg kan forstaa, at det offentlige er tilbøjeligt til at kræve, at Landets Borgere skulle have et vist Minimum af Kundskaber, og at det indretter Skoler derfor og forlanger disse Skoler benyttede af dem, der ikke paa anden Maade sørge for deres Børns Undervisning, men ud over dette forekommer det mig i hvert Fald ikke, at den offentlige, tvungne Undervisning bør gaa. Jeg vilde selvfølgelig sætte Pris paa, om Landets Borgere i størst mulig Udstrækning kunde naa videre, kunde naa over et saadant Mindstemaal af Kundskaber, men jeg tror, at Statens, det offentliges For-